Oikeusministeriölle

Lausuntopyyntönne VN/26826/2020

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta - Oikeusministeriön lausumapyyntö 3.12.2020/ Asiantuntijalausunto, Suomen Asianajajaliitto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne hallituksen esityksestä eduskunnalle konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta.

Suomen Asianajajaliitto (”**lausumanantaja**”) kiittää mahdollisuudesta lausua ja kunnioittavasti esittää lausumassaan seuraavaa:

Taustaa ja tavoitteet

Lainsäädännön muutoksen taustalla olevista tarkoituksista ja tavoitteista on esitetty kattava selvitys lainvalmisteluaineistossa ja lausumanantaja pitää niitä aiheellisina ja kattavina.

Lainmuutoksen potentiaaliset hyödyt ja haitat

Valmistelussa olevassa lainsäädännössä säädettäisiin jatkuville konkurssipesille ja saneerausmenettelyn kohteena olevalle velalliselle määrättävistä maksuvelvoitteista. Konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmä (”**Kosti**”) on pesänhoitajien, selvittäjien, velkojien, velallisten ja konkurssiasiamiehen toimiston sähköinen työväline konkurssi- ja yrityssaneerausasioissa. Kosti on tähän mennessä ollut maksuton, mutta ehdotetulla lainmuutoksella asianhallintajärjestelmän käyttöoikeudesta joudutaan maksamaan käyttömaksua.

Hallituksen esityksen mukaan käyttömaksun tarkoituksena on kattaa konkurssiasiamiehen ylläpitämän Kostin käyttö- ja ylläpitokustannuksista osuus, jolla ylläpidetään asianosaisille tarkoitettua asiointipalvelua. Mikäli tällä hetkellä ilmaisesta Kosti-järjestelmän käytöstä jatkossa tullaan perimään erillinen maksu, voisi olettaa, että Kosti-järjestelmän kehittämiseenkin tullaan jatkossa panostamaan enemmän ja siitä tulee kaikkien osapuolten kannalta toimivampi. Periaatteessa muutos on suuri, kun siirrytään käyttäjälle ilmaisesta valtion konkurssipesien valvontajärjestelmästä järjestelmään, jossa valtio rakentaa asianhallintajärjestelmää myös konkurssipesien ja yrityssaneerausten hoitamiseen ja laskuttaa siitä. Kostin käyttäminen on säädetty pesänhoitajille ja selvittäjille pakolliseksi konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetussa laissa. Koska suunniteltu käyttömaksu on maltillinen, se ei lausumanantajan näkemyksen mukaan kohtuuttomasti rasita konkurssipesiä tai saneerausvelallista.

Tietojärjestelmien kehittymisen ja yleisen yhteiskunnan digitalisoitumisen maailmassa on luonnollista, että asioita ja tietoa siirretään enenevässä määrin tietojärjestelmiin. Kun konkurssiasiamiehen toimisto tai muu viranomainen ylläpitää ja valvoo tietojärjestelmää, pesänhoitaja tai saneerausselvittäjä ei tarvitse huolehtia tai vastata tietojärjestelmän tietoturvasta, teknisen puolen toimimisesta, ylläpidosta tai toteutuksesta eikä rekisterinpitäjän vastuuseen liittyvistä asioista.

Näiden asioiden vastuuttamisesta viranomaisille lausumanantaja pitää erittäin toivottavana. Edelleen lausumanantaja pitää lakiehdotuksen hyvänä puolena yhden järjestelmän mallissa sitä, että tällöin on todennäköisempää, että suurempi joukko toimijoita osaa järjestelmää käyttää, ja myös tosiasiallisesti käyttää sitä. Tämän lisäksi järjestelmä olisi kaikissa tilanteissa sama riippumatta siitä, kuka toimisi pesänhoitajana tai selvittäjänä. Tällä tavalla osakseen varmistettaisiin se, ettei tule tulkintaongelmia eri systeemiä käyttämisen kanssa ja velkojien yhdenvertaisuutta edistetään.

Lausumanantajan näkemyksen mukaan lainsäädäntömuutokseen sisältyy myös haasteita. Ensinnä se rajoittaa kilpailua, kun kaikki pesänhoitajat ja selvittäjät velvoitetaan käyttämään samaa asianhallintajärjestelmää. Tämä valtion monopoliasema voi luonnollisesti johtaa siihen, että kun pesänhoitajat ja selvittäjät pakotetaan käyttämään Kostia, niin tämä tehokkaasti rajoittaa Kostia parempien asianhallintajärjestelmien kehittämistä ja käyttöönottoa. Tämä siis käytännössä estää sen, että pesänhoitaja tai selvittäjä käyttäisi omaa tai jonkun yhteistyötahonsa kanssa kehittämäänsä asianhallintajärjestelmää, koska velkojat eivät todennäköisesti tule suostumaan siihen, että pesänhoitaja maksaa ensi Kosti-maksun ja veloittaa erikseen toisen mahdollisesti kaupallisen asianhallintajärjestelmän käytöstä.

Päällimmäisenä huolenaiheena lausumanantajalla on se, että lisääkö tämä tai muut mahdolliset Kostiin liittyvät lainsäädäntömuutokset pesänhoitajan velvoitteita entisestään. Lausumanantajan näkemyksen mukaan Kostin käyttöalan laajentaminen, vaikkei tästä ole materiaalisesti kysymys tässä lainsäädännön muutoksessa, jälleen kerran lisää yhden työtehtävän lisää pesänhoitajille ja selvittäjille. Tilanteesta tekee hankalan se, että pesänhoitajan ja selvittäjän on lain mukaan pakotettuja käyttämään Kostia ja on todennäköistä, että Kostin käyttöalaa tullaan laajentamaan. Epäselvää on kuinka tehokkaasti ja missä Kostin alle siirtyvät tehtävät, korvaavat niitä pesänhoitajan ja selvittäjän tehtäviä, jotka nykyisin tehdään Kostin ulkopuolella.

Yhteenveto

Lausumassaan lausumanantaja on arvioinut ehdotetun lainmuutoksen potentiaalisia hyötyjä ja haittoja. Edellä esitetyillä perusteilla Suomen Asianajajaliitto ei ota kantaa lakiehdotuksen puolesta tai vastaan.

Helsingissä 21. joulukuuta 2020

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Hanna Räihä-Mäntyharju
Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

LAATIJA

Asianajaja Robert Peldán

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu insolvenssioikeuden asiantuntijaryhmässä.

PL 194, FI-00101 Helsinki
PB 174, FI-00101 Helsingfors
Simonkatu 12 B, FI-00100 Helsinki
Simonsgatan 12 B, FI-00100 Helsingfors
puh. +358 (0)9 6866 120
info@asianajajaliitto.fi
info@advokatforbundet.fi
asianajajaliitto.fi
advokatbundet.fi